

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 632/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JANÍČEK LEGAL s. r. o., Kominárska 2, 4, Bratislava, v menej ktorej koná advokát JUDr. Vladimír Janíček, LL.M., proti postupu Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-5S/182/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. októbra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom správneho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. BA-5S/182/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“). Tiež požadujú prikázať správnomu súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov a priznať každému z nich primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 800 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia 17. septembra 2020 podali Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) správnu žalobu na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia č. OU-BA-OVBP2-2020/80603/CUJ z 30. júna 2020 a postupu správneho orgánu – Okresného úradu Bratislava, odboru výstavby a bytovej politiky (ďalej len „okresný úrad“) a rozhodnutia stavebného úradu o umiestnení stavby č. 4444-16-Kt z 19. februára 2020. Popri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia v správnom súdnom konaní žiadali aj priznanie odkladného účinku správnej

žalobe, a to z dôvodu existencie rizika vzniku závažnej ujmy na ich strane a vzniku závažnej ujmy na životnom prostredí. O návrhu na priznanie odkladného účinku správnej žalobe krajský súd rozhodol uznesením sp. zn. 5S 182/2020 z 11. decembra 2020 tak, že návrh na priznanie odkladného účinku správnej žalobe zamietol. O správnej žalobe bolo teda dosiaľ rozhodnuté len parciálne, a to v časti týkajúcej sa nepriznania odkladného účinku správnej žalobe. Opíšu chronologický prehľad procesných úkonov uskutočnených v napadnutom konaní, sťažovatelia uvádzajú, že 14. decembra 2020 zaslali krajskému súdu repliku s vyjadrením, že trvajú na podanej správnej žalobe v celom rozsahu. Následne 30. januára 2023 opakovane podali návrh na priznanie odkladného účinku. Keďže podľa ich názoru bol krajský súd bezdôvodne nečinný, 30. apríla 2023 podali sťažnosť predsedovi súdu na prietahy v konaní podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), ktorá bola vybavená 5. apríla 2023 s konštatovaním nečinnosti súdu v trvaní asi 20 mesiacov, uznaním dôvodnosti podanej sťažnosti na prietahy a ospravedlnením sa za vzniknutú nečinnosť. Toho časuje je na konanie kauzálne príslušný správny súd [zriadený podľa § 1 písm. a) zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov], ktorý s účinnosťou od 1. júna 2023 prevzal agendu bratislavského krajského súdu v oblasti správneho súdnictva.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti tvrdia, že:

- a) celková dĺžka napadnutého presiahla ku dňu podania ústavnej sťažnosti dĺžku viac ako 38 mesiacov, počas ktorých krajský súd, resp. správny súd neuskutočnili žiadny úkon smerujúci k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľov;
- b) správny súd vo veci sťažovateľov koná zjavne neprimerane dlho, o správnej žalobe nebolo ku dňu podania ústavnej sťažnosti právoplatne ani neprávoplatne rozhodnuté;
- c) vec nie je právne ani skutkovo zložitá, predmet konania patrí medzi bežnú agendu správneho súdnictva (susedský spor o povolení stavby, pozn.);
- d) z opísaného skutkového stavu je zrejmé, že správanie sa sťažovateľov nemalo vplyv na doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všetky zákonom o ústavnom súde požadované náležitosti (§ 39, § 43, § 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

5. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú

preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05, IV. ÚS 125/2022).

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

III.1. Vyjadrenie správneho súdu

7. Ústavný súd vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti považoval v súlade s § 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde za vhodné požiadať správny súd o vyjadrenie sa k jej obsahu. Súčasťou vyjadrenia bol chronologický prehľad procesných úkonov a vyjadrenie zákonného sudcu, ktorý uviedol, že vec sťažovateľov mu bola pridelená ako v poradí tretiemu sudcovi spravodajcovi na rozhodnutie 29. júna 2023. Krajský súd po doručení správnej žaloby 18. septembra 2020 postupoval plynule v konaní tak, aby vec pripravil na jej prejednanie a rozhodnutie. Žalovaný na výzvu z 25. novembra 2020 o predloženie administratívnych spisov oznámil, že tieto mu neboli zatiaľ vrátené Krajskou prokuratúrou v Bratislave, k ich reálnemu predloženiu došlo až 23. júna 2021. Prvý návrh na priznanie odkladného účinku správnej žaloby krajský súd uznesením sp. zn. 5S 182/2020-35 z 11. decembra 2020 zamietol. Na základe dožiadania bol kompletný na vec sa vzťahujúci administratívny spis 4. novembra 2021 zapožičaný krajským súdom Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) z dôvodu opakovaného podnetu na podanie protestu prokurátora. Generálna prokuratúra vrátila administratívny spis krajskému súdu 10. januára 2022. Po podaní opakovanej žiadosti sťažovateľov o priznanie odkladného účinku správnej žalobe 27. januára 2023 a doručení vyjadrenia žalovaného k tomuto návrhu 14. apríla 2023 správny súd uznesením č. k. 5S 182/2020-134 z 30. júna 2023 druhý návrh sťažovateľov na priznanie odkladného účinku správnej žalobe opätovne zamietol. Dňa 13. septembra 2023 zverejnil na úradnej tabuli súdu, že 25. októbra 2023 bude v predmetnej právnej veci vyhlásený rozsudok (tento termín bol zrušený z dôvodu predsedníčky senátu na zahraničnom školení, pozn.), vo veci sťažovateľov je na 15. november o 8.55 h nariadené verejné vyhlásenie rozsudku (na úradnej tabuli zverejnené 10. októbra 2023, pozn.).

7.1. Zo súdneho spisu vyplýva, že vo veci konajúci krajský súd bol vo veci sťažovateľov nečinný po vrátení administratívneho spisu generálnou prokuratúrou (10. januára 2022) až do čau, keď predmetnú vec prevzal správny súd, ktorý rozhodol o opakovanom návrhu na priznanie odkladného účinku správnej žalobe a nariadil termín verejného vyhlásenia rozsudku. Podľa názoru zákonného sudcu zo spisu nevyplývajú iné okolnosti okrem zaťaženia sudcov, organizácie práce a nedisponovania administratívnym spisov, ktoré by mali vplyv na prietahy v konaní.

7.2. Sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti nepoukázali na všetky okolnosti, ktoré súvisia s predmetnou právnou vecou, ako napríklad na to, že súd nedisponoval administratívnym spisom (nie z dôvodov na jeho strane) a následne bol tento zapožičaný generálnej prokuratúre. V danom

prípade tak správny súd nemohol konať a rozhodnúť, a preto tvrdenie sťažovateľov (s. 3 ústavnej sťažnosti) o celkovej dĺžke konania presahujúcej 38 mesiacov, počas ktorých konajúci súd nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov, nie je celkom korektné a odrážajúce reálny skutkový stav. Na strane krajského súdu v čase od podania žaloby do januára 2022 existovali objektívne okolnosti, pre ktoré nemohol plynule konať. Sťažovatelia ďalej nekorektne uvádzajú, že posledným procesným úkonom krajského súdu je jeho odpoveď na sťažnosť na prietahy z 5. apríla 2023. Správny súd 30. júna 2023 rozhodol o opakovane podanej žiadosti o priznanie odkladného účinku správnej žalobe a predmetné uznesenie správneho súdu bolo sťažovateľom doručené 19. júna 2023, pričom následne správny súd nariadil termín na verejné vyhlásenie rozsudku, a teda nie je korektné ani tvrdenie o tom, že na účel prejednaní veci správny súd nenariadil ani jedno pojednávanie.

III.2. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou uvádza, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, ÚS 92/03, III. ÚS 359/08). Pojem „zbytočné prietahy“ je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. Len v prípade, ak ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa vyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy, môže vysloviť porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (I. ÚS 38/04, III. ÚS 24/04, III. ÚS 372/06). V prípade, ak ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (I. ÚS 38/04, II. ÚS 199/02, III. ÚS 24/04, III. ÚS 372/06, IV. ÚS 290/04).

9. O zjavnú neopodstatnenosť ide, ak namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 110/02, II. ÚS 66/2011, IV. ÚS 473/2012, III. ÚS 288/2016, II. 59/2019).

10. Na tomto mieste ústavný súd dáva do pozornosti aj rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v obdobných prípadoch, podľa ktorej v civilných veciach (a obdobne aj vo veciach súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy) dĺžka súdneho konania v jednej inštancii v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66). Taktiež podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu pri skúmaní porušenia označeného práva sa zohľadňuje aj to, či u sťažovateľa objektívne ide o odstránenie stavu právnej neistoty v jeho veci, pretože len v takom prípade možno uvažovať o jeho porušení (IV. ÚS 226/04, IV. ÚS 202/2010).

11. Ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti, vyjadrenia správneho súdu a zo spisového materiálu zistil, že sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti neuviedli ústavnému súdu všetky skutkové okolnosti ovplyvňujúce plynulosť napadnutého konania, akou je i absencia administratívneho spisu vráteného krajskému súdu 10. januára 2022, ktorá im bola známa z odpovede podpredsedníčky krajského súdu sp. zn. Spr 88/2023 z 5. apríla 2023 na ich sťažnosť podľa zákona o súdoch. Obdobne sťažovatelia ústavnému súdu zamlčali to, že o ich opakovane podanom návrhu na priznanie odkladného účinku správnej žalobe zo 17. septembra 2020 rozhodol správny súd uznesením č. k. 5S 182/2020-134 z 30. júna 2023 (teda jeden deň po pridelení veci zákonnému sudcovi, pozn.).

11.1. Tvrdenie sťažovateľov o celkovej dĺžke napadnutého konania strohým matematickým vyjadrením jeho trvania bez úkonu súdu smerujúceho k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov [k tomu bližšie bod 3 a) odôvodnenia tohto rozhodnutia, pozn.] je sťažovateľmi prezentované značne skresľujúco a samo osebe nemôže byť relevantnou okolnosťou, ktorá by ústavný súd viedla k rozhodnutiu o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie a eventuálne k vysloveniu porušenia základného práva sťažovateľov na prejednanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru [I. ÚS 18/2021 (ZNaU 69/2021)].

11.2. V nadväznosti na dichotomicky pôsobiaci obsah ústavnej sťažnosti ústavný súd pripomína, že jeho úlohou nie je „triafať“ do nešpecifikovaných požiadaviek sťažovateľa (m. m. II. ÚS 153/2017). Konanie podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sa už pri jeho začatí vyznačuje bezvýnimočným uplatňovaním dispozičnej zásady, a preto ústavný súd nie je oprávnený „doplňať“ vlastným hodnotením sťažnosti ako celku taký petit sťažnosti, resp. jej odôvodnenie, ktoré nespĺňajú požiadavky kladené na ich kvalitu zákonom o ústavnom súde (m. m. I. ÚS 357/2017, I. ÚS 521/2020, I. ÚS 388/2023).

11.3. Pozornosti ústavného súdu neušlo ani to, že sťažovatelia doručili svoju ústavnú sťažnosť 13. októbra 2023, teda bezprostredne po tom, ako bol správnym súdom zverejnený termín verejného vyhlásenia rozsudku (10. októbra 2023) určený na 15. november 2023. V kontexte spomínaného časového rámca sa podanie ústavnej sťažnosti namietajúcej nečinnosť správneho súdu, ktorý sám obnovil plynulosť konania a smeroval k rozhodnutiu veci, javí skôr ako účelové. Overením aktuálneho stavu ústavný súd uzatvára, že správny súd v predmetný deň rozhodol v napadnutom konaní rozsudkom, ktorým rozhodnutie okresného úradu č. OU-BA-OVBP2-2020/80603/CUJ z 30. júna 2020 zrušil, vec vrátil žalovanému orgánu verejnej správy na ďalšie konanie a rozhodol aj o nároku na náhradu trov konania.

12. Komplexným posúdením veci s prihliadnutím na trojročnú dĺžku napadnutého konania vedeného správnym súdom ústavný súd uzatvára, že hoci postup najmä krajského súdu nemožno považovať z časového hľadiska za optimálny, v konkrétnom prípade zohľadnil aj objektívnu nemožnosť správneho súdu konať po dobu takmer 2 rokov pre absenciu administratívneho spisu (k tomu bližšie bod 7 a bod 11 odôvodnenia tohto rozhodnutia). Vyhodnotením postupu vo veci konajúcich súdov tak sťažovateľmi namietaná „nečinnosť“ podľa názoru ústavného súdu nenapĺňa svojou intenzitou požiadavku závažnosti do takej miery, aby táto dosiahla ústavnoprávny rozmer (k tomu bod 10 tohto uznesenia), najmä ak novozriadený správny súd po prevzatí veci urobil príslušné opatrenia na odstránenie neistoty sťažovateľov a bol naplnený aj účel sťažnosti

podľa zákona o súdoch po tom, čo podpredsedníčka krajského súdu a v súčasnosti predsedníčka správneho súdu vyhodnotila sťažnosť sťažovateľov ako dôvodnú.

13. Vzhľadom na konkrétne okolnosti danej veci ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že neexistuje okolnosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o porušení sťažovateľmi namietaných právach. Ústavnú sťažnosť sťažovateľov preto odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

14. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľov bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jej ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, o ktorých rozhodovanie je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu